

Tisková zpráva

Kulatý stůl na téma: **Systém prevence, sledování a léčby dekubitů v ČR**

Dne 12. listopadu 2016 se pod záštitou hlavní sestry Ministerstva zdravotnictví České republiky (dále jen MZ) Mgr. Alice Strnadové, MBA, uskutečnil již 4. Kulatý stůl k problematice prevence, sledování a léčby dekubitů v ČR. Akce se konala u příležitosti Světového dne STOP dekubitům, který je každoročně vyhlášen Evropským poradním panelem pro otázky dekubitů (EPUAP) na třetí čtvrtek v měsíci listopadu. Cílem je zdůraznění a zviditelnění závažnosti problému zasahující nejen do oblasti zdravotnictví. Dekubity se dotýkají velké části hospitalizovaných pacientů, ale také osob, o které je pečováno ve vlastním a jiném sociálním prostředí. Ačkoliv se údaje mohou lišit podle typu poskytovatele zdravotních služeb a skladby pacientů, jejich počty podle údajů ÚZIS dosahují desetitisíců ročně - z Národního registru hospitalizovaných lze identifikovat 1,2 % pacientů s dekubity z celkového počtu hospitalizovaných pacientů ročně (data za všechny poskytovatele lůžkové péče).

Z prevalenčního šetření hospitalizovaných pacientů realizovaného Kanceláří zdravotního pojištění (dříve Národní referenční centrum), do kterého je zapojeno 21 poskytovatelů zdravotních služeb, byl v roce 2015 podíl pacientů v riziku vzniku dekubitů 21,64 % (7 832) a podíl pacientů s dekubitem 3,3 % (1 288).

Z analýzy Systému hlášení nežádoucích událostí, v němž je aktuálně zapojeno 85 poskytovatelů zdravotních služeb, vyplynulo, že za období 2. pol. roku 2015 bylo evidováno 9155 dekubitálních lézí, což představuje průměrně 14,31 dekubitu na 1000 pacientů. Všechny uvedené datové zdroje však mají své limity, ať s ohledem k počtu sledovaných nemocnic, tak způsobu sledování a záznamu dekubitů.

Cílem Kulatého stolu bylo informovat odbornou i laickou veřejnost jak probíhá implementace doporučení EPUAP a diskutovat o návrhu národní strategie v oblasti prevence, sledování výskytu dekubitů a jejich ošetřování v České republice. Letošní setkání se uskutečnilo ve větším rozsahu v Národním centru ošetřovatelství a nelékařských oborů v Brně, kterému předcházelo sympozium s mezinárodní účastí. **Sympozium s názvem „Dekubity – sdílení zkušeností na mezinárodní úrovni“** umožnilo předání informací o zahraničních aktivitách v oblasti prevence a léčby dekubitů. Přední zahraniční vyzvaní hosté (prof. Joyce Black – USA, prof. Dimitri Beeckman – Belgie a prof. Rut Öien – Švédsko) a tuzemští odborníci (doc. Veverková – Brno, doc. Pokorná – Brno, MUDr. Stryja – Třinec aj.) prezentovali nejnovější poznatky v této oblasti a zejména jejich možnosti využití v klinické praxi. Odbornou záštitu Sympoziu poskytla Česká společnost pro léčbu ran (ČSLR), Česká Asociace sester (ČAS) a významné zahraniční organizace Evropská asociace pro léčbu ran (EWMA) a Evropský poradní panel pro otázky dekubitů (EPUAP).

Na jednání u kulatého stolu zaznělo, jakými aktivitami podporuje Česká republika již pátý **Světový den STOP dekubitům**, který v letošním roce připadá na 17. listopadu s mottem „**Jak se můžete zapojit**“. Cílem kulatého stolu bylo nejen připravit náměty a aktivity ke světovému dni „Stop dekubitům“, ale vyzvat všechny zainteresované strany k většímu zviditelnění této problematiky a přiblížit se také více laické veřejnosti. Ke kulatému stolu byli pozváni zástupci odborných a profesních organizací, Ústavu zdravotnických informací a statistiky, Kanceláře zdravotního pojištění, poskytovatelů zdravotních služeb, vzdělávacích institucí, zdravotních pojišťoven, zástupci podniků, i novináři.

Hlavní sestra MZ ČR, Mgr. Alice Strnadová, MBA, ve svém hodnocení dosavadních aktivit ocenila značný posun ve vnímání a především přístupu zdravotnických pracovníků k této problematice. Významným počinem bylo bezesporu zařazení dekubitů mezi resortně bezpečnostní cíle (dále jen RBC). Implementaci RBC je však třeba ověřovat, taktéž plnění kritérií. MZ se rozhodlo ověřit plnění RBC formou ankety a výsledky zveřejnit na portálu www.dekubity.eu. Hlavním výstupem analýzy 69 dotazníků bylo pozitivní zjištění, že velká většina dotázaných věnuje tomuto cíli velkou pozornost a většina kritérií se daří naplňovat. Pozornost však bude třeba věnovat zlepšení pravidel přehodnocování rizika pacientů a vzdělávání lékařů v této problematice.

Z hlediska vzdělávání zdravotnických pracovníků MZ v roce 2015 provedlo analýzu vzdělávacích programů 14 akreditovaných certifikovaných kurzů v porovnání s doporučením EPUAP. Z výsledků šetření vyplynula potřeba vytvoření modelového vzdělávacího programu, který se podařilo v roce 2016 připravit tak, aby s přihlédnutím k mezinárodním doporučením zároveň i reflektoval podmínky českého zdravotnického systému. Tím je nabídnut edukační standard pro praxi, který bude uveřejněn ve Věstníku MZ ČR.

Nedílnou součástí zvyšování povědomí o dekubitech jsou i mediální aktivity, z nichž nejvýznamnější představuje portál MZ ČR www.dekubity.eu., o kterém hovořila PhDr. Michaela Hofštetrová-Knotková. Uvedla fakta o návštěvnosti portálu a možnostech jeho využívání nejen zdravotnickými pracovníky. Portál v rámci jeho rozvoje byl nově doplněn o sekci Video a názorné prezentace v jednotlivých okruzích. Pozitivním zjištěním je stále vyšší využívání portálu laickou veřejností prostřednictvím dotazů na adrese dekubity@nconzo.cz.

Sdělení Bc. Petra Suchého z Kanceláře zdravotního pojištění (dříve Národní referenční centrum), přineslo aktuální výstupy standardizovaného ukazatele (poměr pacientů s dekubitem vzniklým u poskytovatele zdravotních služeb na počet pacientů v riziku) a odkázalo na referenční hodnoty podle oborů, které jsou dostupné na <http://www.kancelarzp.cz/cs/dekubity-info>. Pro rok 2017 je v plánu připravit zapojeným nemocnicím zvýhodněnou nabídku exportu dat o dekubitech z klinického informačního systému do Systému sledování nežádoucích událostí.

Doc. PhDr. Andrea Pokorná, Ph.D. informovala o nově připravovaném softwarovém nástroji sběru dat o dekubitech, který zajistí standardizovaný sběr a umožní přenos dat do Národního systému evidence nežádoucích událostí. Nový nástroj slouží rovněž jako edukační prostředek pro vzdělávání zdravotnických pracovníků. Bylo jednoznačně deklarováno, že v oblasti sledování incidence a prevalence dekubitů v klinické praxi je nezbytná spolupráce a centralizace činností a na té se také zástupci jednotlivých institucí dohodly.

Zástupci poskytovatelů zdravotních služeb (FN Plzeň, FN Ostrava) představili implementační strategie nového nástroje pro monitoring dekubitů, zkušenosti s realizací resortně bezpečnostního cíle a komplexního přístupu k problematice dekubitů v nemocniční i domácí péči. V neposlední řadě prezentovali i praktické zkušenosti s realizací certifikovaného kurzu pro ošetřování chronických ran. Aktivity uskutečněné u příležitosti světového dne STOP dekubitům jsou veřejně přístupné na portále www.dekubity.eu.

Do debaty o podpůrných aktivitách ke Světovému dni STOP dekubitům se zapojili i zástupci domácí péče a poukázali na fakt, jak je obtížné zajistit nejen vhodné prostředí ve vlastním sociálním prostředí pacienta k provedení převazu „lege artis“, ale též na nedostatečnou úhradu nezbytných krycích materiálů a nedostatek kompetencí všeobecných sester.

Aktivity zdravotníků podporují i zástupci firem šířením informací o správném postupu při přenášení a posouvání pacientů na lůžku, či nabídkou edukačních materiálů anebo zajištěním vyškolených odborníků pro pomoc poskytovatelům péče a zdravotnickým zařízením ve vzdělávání.

V závěrečné diskusi jednoznačně zazněla podpora MZ ke všem krokům, které povedou ke snížení výskytu dekubitů, a v případě jejich vzniku, ke včasné identifikaci, a k účelné léčbě. Aktivní zapojení všech zdravotnických pracovníků, včetně managementů poskytovatelů zdravotních služeb, je nezbytné pro úspěšné plnění stanovených cílů. Pro poskytování kvalitní preventivní péče je třeba také zajistit dostatečnou finanční úhradu zdravotních pojišťoven a kvalifikovaný zdravotnický personál.

Diskuse přinesla mnoho dalších podnětů a závěrem se účastníci shodli na společném prohlášení:

Prohlášení účastníků Kulatého stolu 2016:

1. Zaměření na prevenci vzniku dekubitů - poskytovat kvalitní preventivní péči díky zaváděním nových postupů a nástrojů prevence do praxe. Preventivní péče je vždy levnější než následné hojení dekubitů a jejich komplikací.

2. Vzdělávání všech zainteresovaných zdravotnických pracovníků i vzdělavatelů v nových trendech prevence, hodnocení stupňů a léčby dekubitů je klíčové – chceme kompetentní zdravotnický personál, vzdělávací aktivity musí být zaměřeny nejen na ošetrovatelskou péči. Pro vzdělávání zdravotnických pracovníků je vhodné využívat osvědčené e-learningové kurzy. *Nadále pokračovat v nastaveném trendu. Podpořit vzdělavatele v získání akreditace dle modelového vzdělávacího programu. V této oblasti se více zaměřit na pracovníky domácí péče.*

3. Vybavení pracovišť – všude, kde jsou hospitalizováni rizikovní pacienti, musí být odpovídající vybavení zdravotnickými prostředky – právo pacienta na adekvátní péči je *bohužel stále limitováno omezenými finančními prostředky, kterými disponují, resp. nedisponují poskytovatele zdravotních služeb. Pozornost zaměřit také na segment domácí péče, která je v první linii.*

4. Odpovídající počet a skladba ošetrovatelského personálu - požadavek na zajištění kvality a bezpečí poskytovaných služeb je jednou z povinností poskytovatelů. *Obáváme se ohrožení pacientů z důvodu nedostatku pracovních sil. Doporučujeme důsledně dbát na sledování personálních požadavků při hodnocení kvality.*

5. Úhrada účinných preventivních opatření včetně edukace zdravotními pojišťovnami. *Nadále prosazovat potřebnou změnu především v oblasti úhrady preventivních krytí a postupů. Klíčovým aspektem je zainteresování plátců zdravotní péče do strategie prevence a léčby dekubitů.*

6. Hygiena - klást důraz na zajištění hygienických opatření a prevence přenosu infekcí, a to i v podmínkách domácí péče.

7. Podpora firem - všemi dostupnými prostředky budou podporovat vzdělávací aktivity, včetně laické veřejnosti, a podílet se i nadále na rozvoji zdravotnických prostředků pro prevenci a léčbu dekubitů ve spolupráci s poskytovateli zdravotních služeb.

8. Evidence dekubitů – správce zdravotnického informačního systému bude rozvíjet přiměřené nástroje pro sběr dat. S předpokladem spuštění sběru dat do roku 2018. Do evidence dekubitů zapojit také segment primární, zejména domácí péče. Tento požadavek nadále trvá.

9. Mezinárodní spolupráce – využívat portál dekubity.eu i pro sdílení dat o výskytu dekubitů v jiných zemích, uskutečnit konferenci s mezinárodní účastí u příležitosti Světového dne STOP dekubitům v roce 2016. Bylo splněno s výhledem pokračovat s pořádáním i v dalších letech.

Mgr. Alice Strnadová, MBA
Ředitelka odboru,
ošetřovatelství a nelékařských povolání,
Hlavní sestra ČR